

۳۰ درصد اساتید با هوش مصنوعی مقاله می نویسند

فرهنگستان

دانشگاه

دوشنبه ۲۱ اسفند ۱۴۰۲ شماره ۴۰۰ WWW.FDN.IR

امکانات برخی دانشگاه‌های علوم پزشکی مناسب افزایش ظرفیت دانشجو است اما آنها هم گلایه دارند

ظرفیت استاندارد پذیرش دکتری همچنان خالی؟

امکانات برخی دانشگاه‌های علوم پزشکی مناسب افزایش ظرفیت دانشجو است اما آنها هم گلایه دارند

ظرفیت استاندارد پذیرش دکتری همچنان خالی؟

سینا سمعی کارشناس حوزه سلامت

دانشگاه علوم پزشکی تهران که یکی از قدیمی ترین دانشگاه های پزشکی کشور است، در بین دیگر دانشگاه های وزارت بهداشت، از امکانات و زیرساخت به نسبت خوبی برخوردار است. در پی افزایش ظرفیت هایی که از دو سال پیش کلید خورد، حسین قناعتی، رئیس دانشگاه علوم پزشکی تهران در گفت وگویی در نمایشگاه مطبوعات ۱۴۰۲ انتقادی از کمبود زیرساخت دانشجویان پزشکی کرده و خواستار اختصاص بودجه بیشتر شده بود، در حالی که آمار موجود از این دانشگاه نشان می دهد وضعیت آن چندان وخیم نیست. در ادامه گزارش مروری بر تاریخچه دانشگاه ۹۰ ساله علوم پزشکی تهران داشته و آخرین آمار منتشر شده از وضعیت زیرساختی این دانشگاه را بررسی کرده ایم.

تاسیس دانشگاه تهران از کجا کلید خورد؟

قبل از تشکیل مدرسه دارالفنون، با وجود آنکه تعدادی برای تحصیل طب جدید به اروپا عزیمت کرده بودند، در وضع طبابت و تحصیل طب تغییر چندانی حاصل نشده بود و کتاب «قانون ابن سینا» و شرح الاسباب نفیسی، کتب معتبر و کلاسیک به شمار می رفتند. برای تحصیل طب محل خاصی وجود نداشت و فراگیران پس از طی مقدمات اولیه (خواندن دروس صرف و نحو و حکمت الهی)، در مطب پزشکان معروف قدیمی به فراگیری حکمت طبیعی (طب و...) می پرداختند و بدون هیچ مانعی می توانستند پس از گذراندن مقدمات اولیه و کسب اطلاعات مختصری در طب، به عنوان پزشک به دردمان بیماران مشغول شوند. این وضع تا زمان سلطنت ناصرالدین شاه و صدارت امیرکبیر ادامه داشت. در این دوره به دستور ناصرالدین شاه، دکتر کلرکه، حکیم باشی دربار برای ارتقای آموزش طبابت به آموزش تعدادی از افراد همت گمارد تا اینکه در سال ۱۲۶۶ امیرکبیر قسمتی از ارگ شاهی را برای تاسیس مدرسه دارالفنون در نظر گرفت و در سال ۱۲۶۷ قسمتی از آن آماده شد. در سال ۱۲۹۰ ناصرالدین شاه دستور ساخت بیمارستان را صادر کرد و اولین بیمارستان در ایران (بیمارستان سینا) در سال ۱۲۹۸ به ریاست مرحوم ناظم الاطباء افتتاح شد و سپس دانشگاه های دیگری نیز از مدرسه دارالفنون منشعب گردید. در سال ۱۲۹۷ تشکیلات مدرسه طب از دارالفنون جدا شد و به ساختن آن در خیابان شیخ هادی منتقل گردید و مرحوم لقمان الدوله ادهم به ریاست آن برگزیده شد و از همین دوره، به خصوص از سال ۱۳۰۷ آموزش طب (در مدرسه طب) و نظام و قوام بیشتری پیدا کرد و به دوره های آموزش علوم پایه و بالینی تقسیم شد و تا سال ۱۳۱۳ امور علمی و فنی و اداری مدرسه های مختلف که به نام مدارس عالی نامیده شدند، مانند مدارس ابتدایی و متوسطه تحت نظر وزارت معارف قرار داشت.

اولین دانشکده کشور دانشکده طب دانشگاه تهران

در سال ۱۳۱۳ قانون تاسیس دانشگاه تهران به تصویب مجلس رسید و هر یک از مدارس، دانشکده نامیده شدند که یکی از آنها دانشکده طب بود. در ۲۵ تیرماه ۱۳۱۳ وزارت فرهنگ قطعه زمینی از اراضی جلایله در شمال

تهران را به قیمت ۹۰ هزار تومان خریداری و شروع به ساخت دانشگاه کرد و اولین قسمت آن تحت عنوان دستگاه ابن سینا در ۱۵ بهمن ۱۳۱۳ افتتاح شد که می توان گفت اولین دانشکده در کشور است. دانشکده طب یا پزشکی تهران و سایر دانشکده ها به تدریج پس از آن افتتاح شدند. در سال ۱۳۱۹ بیمارستان های تهران ضمیمه دانشکده پزشکی شدند و از سال ۱۳۱۷ نام دانشکده طب به دانشکده پزشکی تبدیل شد. تا سال ۱۳۱۹ دانشکده پزشکی مشتمل بر دانشکده پزشکی، داروسازی و دندانپزشکی بود و عناوین اعضای هیات علمی تحت عنوان اساتید باکتری، اساتید بی کرسی و دانشیاران مشخص می شد. در سال های بعد دانشکده داروسازی و دندانپزشکی از دانشکده پزشکی جدا شد و به صورت مستقل اقدام به تربیت دانشجو کردند.

دهه ۶۰: دوران طلایی تربیت دانشجوی پزشکی

مساله تعداد پزشکان در کشور جزء اولین مواردی بود که پس از انقلاب فرهنگی و راه اندازی دوباره دانشگاه ها مورد توجه سیاستگذاران قرار گرفت. به همین واسطه می توان تاسیس دانشگاه های علوم پزشکی شاهرود و رفسنجان در سال ۱۳۶۱ را به عنوان اولین اقدام در زمینه افزایش ظرفیت پزشکی به حساب آورد. با این ابتکار، تعداد دانشکده های پزشکی کشور به ۱۸ دانشکده و میزان پذیرش دانشجوی پزشکی در سال ۶۲ به ۱۴۹۶ نفر افزایش یافت که سهم دانشکده پزشکی دانشگاه تهران، ۴۰۰ دانشجو بود. این روند افزایشی تا سال ۶۷ ادامه یافت و وزارت بهداشت میزان پذیرش را به عدد ۴۶۴۰ رساند. پس از رکورد شکنی دانشگاه تهران در تربیت دانشجوی پزشکی، یعنی تربیت ۴۷۵ دانشجو در سال های ۶۵ و ۶۶ با اندکی کاهش در همان سال، سهم این دانشکده از جریان خودکفایی در خدمات پزشکی به تربیت ۴۳۰ دانشجو رسید. تقریباً از اواسط دهه ۷۰ بود که ظرفیت پذیرش دانشجوی پزشکی علی رقم روند صعودی افزایش جمعیت، روند کاهشی گرفت و تا سال ۸۳ به کمترین مقدار خود یعنی ۲۰۹ نفر رسید. که در این شرایط سهم دانشکده پزشکی دانشگاه تهران، نزدیک به ۲۰۰ دانشجو بود. در دهه های ۸۰ و ۹۰ ظرفیت ها افزایش تدریجی را تجربه کردند و در سال ۹۰ دوباره به ۴۶۳۸ دانشجو رسید (عددی برابر با ظرفیت سال ۶۷). اما میزان پذیرش دانشجوی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران همواره بین عدد ۱۵۰ (کمترین میزان پذیرش در سال ۸۶) و ۲۴۰ (بیشترین میزان در سال ۱۴۰۰) در نوسان بود. این در حالی است که با وجود افزایش زیرساخت ها، تا سال ۱۴۰۰ ظرفیت پذیرش دانشکده پزشکی این دانشگاه به دهه ۶۰ بازگردانده نشد. با تداوم این روند در فاصله سال های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۰ ظرفیت پذیرش پزشکی کشور حدود ۵۰ درصد افزایش پیدا کرد و به تعداد ۸۶۵۸ نفر رسید. بر اساس برنامه وزارت بهداشت تعیین شده بود که این روند تا سال ۱۴۰۸ ادامه یابد. اما در نهایت عدم دسترسی در مناطق محروم به پزشکان متخصص، دلیلی شد تا اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی پس از جلسات کارشناسی فراوان و کش و قوس های بسیار، نهایتاً در سال ۱۴۰۰ با تصویب قانون «افزایش ظرفیت پذیرش پزشکی عمومی» طی چهار سال، سالانه ۲۰ درصد به ظرفیت پذیرش پزشکی کشور اضافه کنند تا از بروز بحران در سال های آینده پیشگیری شود. قانونی که باعث شد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران بعد از قریب به ۳۵ سال، دوباره به تربیت حدود ۴۰۰ دانشجوی پزشکی روی آورد.

بهره برداری ۱۳۰۰ تخت در ۲ سال

دانشگاه علوم پزشکی تهران در دو سال گذشته توانست دو بیمارستان مهم را در استان تهران به بهره برداری رساند. کلان بیمارستان مهدی، نخستین زیرساخت آموزشی درمانی بود که به ظرفیت دانشگاه علوم پزشکی تهران افزود. رئیس دانشگاه علوم پزشکی تهران در همین زمینه خاطرنشان می کند: «بیمارستان مهدی کلینیک، بزرگ ترین پروژه ملی سلامت در تاریخ ایران است که به صورت تقریباً هوشمند و به لحاظ امنیت سازه بسیار مستحکم طراحی و ساخته شده و قریب به یک هزار تخت بستری به مجموعه تخت های بیمارستانی کشور اضافه می کند. همچنین درمانگاه بیمارستان مهدی کلینیک در فضایی حدود هشت هزار مترمربع، ظرفیت مراجعات سرپایی رایگ و نیم تا دو برابر افزایش خواهد داد. «ناطقی، معاون درمان دانشگاه علوم پزشکی تهران با اشاره به ظرفیت بالای آموزشی و درمانی این کلان بیمارستان افزود: «طبقه های ۱۴ و ۱۵ جهت کتابخانه، کلاس های آموزشی و پاپوین پزشکان و دانشجویان (زیادت، اینترن) تجهیز و بهره برداری شده است. در این اتاق ها، تخت های استراحت، میزهای رایانه و سلف سرویس تعبیه شده است. همچنین از دیگر امکانات مجموعه می توان به بخش های آموزشی و سالن آمفی تئاتر در مساحت چهار هزار و ۲۰۰ متر مربع اشاره کرد. البته این بیمارستان، تنها بیمارستان آموزشی دانشگاه نیست بلکه بیمارستان آموزشی، پژوهشی و درمانی خیرساز کودکان حکیم نیز با زیربنای حدود ۳۰ هزار مترمربع و با ظرفیت ۲۶۶ تخت بستری و ۷۴ تخت ویژه، با حضور رئیس جمهور اسال افتتاح شد. این بیمارستان تاوجه به ماهیت آموزشی و پژوهشی آن زیرساخت مهمی است که به ظرفیت این دانشگاه افزوده شد. دکتر حسین قناعتی با اشاره به پروژه های در دست بهره برداری این دانشگاه خاطرنشان کرد: «تا پیش از این برای خوابگاه های دانشجویی مشکل داشتیم و یک خوابگاه در هراز تخت خوابی را در بلوار فردوس افتتاح خواهیم کرد که مشکل خوابگاه دانشجویی را تا چند سال به طور کامل حل خواهد کرد. در زمینه پروژه های عمرانی، بیمارستان آموزشی شریعتی ۲ با ظرفیت هزار تخت خواب در حال راه اندازی است که بیمارستان مهمی برای تهران است زیرا در موقعیت غرب تهران قرار دارد و باعث می شود با توجه به دسترسی مناسب، زمان رسیدن بیماران و مصدومان ترفیکی و حوادث... و... به بیمارستان به حداقل برسد.»

ظرفیت استاندارد پذیرش دانشجو همچنان خالی

هم اکنون طبق آمار اعلامی سازمانی دانشگاه علوم پزشکی تهران، تعداد دانشجویان پزشکی عمومی در مقاطع علوم پایه، فیزیوپاتولوژی و دوره

معاون علوم، مهندسی و کشاورزی دانشگاه آزاد در گفت وگو با «فرهیختگان» ابعاد جدید سامانه «کاتب» را تشریح کرد

تحول در آموزش به توان هوش مصنوعی

- «کاتب» به زودی امتحان هم می گیرد
- یادگیری عمیق را در این ترم با ۲ درس شروع کرده ایم
- «کلاس کشوری» چالش دروس کم دانشجو را مرتفع می کند

پزشکی، شاخص تعداد هیات علمی نسبت به دانشجوی پزشکی است. این نسبت به دو دسته هیات علمی علوم پایه و بالینی تقسیم می شود که بررسی هر دو شاخص گویای وجود ظرفیت مازاد برای پذیرش دانشجوی پزشکی در این دانشگاه است.

استاندارد شاخص «نسبت دانشجوی به هیات علمی علوم پایه»، عدد ۲٫۵ است. بررسی ها نشان می دهد این نسبت برای دانشگاه علوم پزشکی تهران عدد ۸٫۳ است. یعنی هر استاد علوم پایه این دانشگاه توانایی تربیت ۴٫۱ دانشجوی پزشکی دیگر را نیز دارد. استاندارد شاخص «نسبت دانشجوی به هیات علمی بالینی» نیز عدد ۱٫۷ است. این نسبت نیز برای این دانشگاه عدد ۴٫۰ است. به بیان بهتر هر استاد بالینی دانشگاه پزشکی تهران توانایی تربیت ۳٫۱ دانشجوی پزشکی دیگر را دارد. مقایسه این شاخص با سایر دانشکده های پزشکی کشور نشان می دهد که بیشترین ظرفیت مازاد دانشجوی به نسبت هیات علمی بالینی مربوط به دانشگاه علوم پزشکی تهران است. در مجموع با در نظر گرفتن استاندارد ۷۸٫۱ شاخص «دانشجو به هیات علمی» اعلامی از سوی وزارت بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران توانایی تربیت ۳٫۱ دانشجوی پزشکی دیگر را نیز دارد. همچنین مقایسه دانشجوی به هیات علمی در دانشگاه تهران به نسبت دیگر دانشگاه ها نشان می دهد که در این حوزه نیز کمترین آمار را دارد. نسبت دانشجوی به استاد در کشور به صورت میانگین ۰٫۹۷ است، در حالی که این نسبت در دانشگاه تهران به ۰٫۳۹ می رسد.

جناب رئیس؛ وظیفه خود را فراموش نکنید

دلیل اصلی تبدیل وزارت بهداری به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و ادغام دانشکده های علوم پزشکی در ساختار ارائه خدمت در دهه ۶۰ امری خودکفایی در تربیت پزشک دانست. دلیل آن هم کمبود شدید پزشک ایرانی در آن دوران بود. کمبودی که قرار بود به طور کامل رفع شود و حتی زمینه ارائه خدمت پزشکان مسلمان ایرانی به دیگر مسلمانان و مستضعفان عالم نیز فراهم شود. اما اکنون پس از گذشت نزدیک به ۳۰ سال از این قانون مجلس، این اهداف محقق نشده و همچنان کشور به ویژه در مناطق دور از مراکز استان با دسترسی پایین مردم به پزشکان عمومی و متخصص روبرو است. حال باید از مسئولان وزارت بهداشت، به ویژه رئیس دانشگاه علوم پزشکی تهران این سوال را پرسید که آیا بهتر نیست به جای شانه خالی کردن از زیر بار انجام وظیفه، از این فرصت خدمت استفاده کرده و از تمام ظرفیت دستگاه اتان در جهت رفع مشکل مردم بهره برداری کنید؟

بالینی کارروزی ۲۴۶۰ نفر است. همچنین دانشکده پزشکی، علاوه بر دانشجویان دوره عمومی، مسئولیت آموزش ۶۶۲ نفر دانشجویان کارشناسی ارشد و ۳۲۳ نفر دانشجویان PhD و آموزش ۱۹۶۳ دستیار تخصصی را در ۲۵ رشته بالینی، ۳۱۶ دستیار فوق تخصصی را در ۲۲ رشته و ۳۹ رشته فلو شپ را در ۲۵ گروه آموزشی در بیمارستان های تابعه بر عهده دارد که جمع این اعداد به بیش از ۵ هزار و ۷۰۰ نفر آموزشی می رسد. هسته اولیه دانشکده پزشکی را گروه های آموزشی تشکیل می دهند. دانشکده پزشکی دارای ۱۰ گروه آموزشی علوم پایه و ۲۵ گروه آموزشی بالینی است که جمعاً ۳۵ گروه می شود. در مجموع ۹۸۳ نفر هیات علمی در گروه های فوق به آموزش دانشجویان اشتغال دارند که از این تعداد ۹۹ نفر در علوم پایه و ۸۸۴ نفر در گروه های آموزشی بالینی بیمارستان ها به فعالیت مشغول هستند. در ۱۷ بیمارستان تابعه دانشکده با قریب به ۷ هزار تخت بیمارستانی، گروه های آموزشی بالینی فعالیت های آموزشی را در بخش های آموزش مختلف ارائه می کنند.

افزایش ۱۵ درصدی دانشجو و ۴۳ درصدی بودجه دانشگاه تهران!

بررسی استانداردهای وزارت بهداشت و انطباق آن بر زیرساخت های انسانی و غیر انسانی دانشگاه علوم پزشکی تهران حاکی از آن است که این دانشگاه برای پذیرش دانشجوی پزشکی نه تنها با کمبود زیرساخت روبرو نیست بلکه نسبت به دیگر دانشگاه های کشور، توان پذیرش دانشجوی پزشکی بیشتر را نیز دارد. بودجه همواره یکی از منابع اصلی تامین زیرساخت به شمار می آید. بررسی بودجه دانشگاه علوم پزشکی تهران در بخش آموزشی نشان می دهد که در سال ۱۴۰۲ بودجه این دانشگاه ۴۳ درصد رشد داشته است. این در حالی است که تعداد دانشجوی پزشکی این دانشگاه تنها ۱۵ درصد افزایش یافته است. در واقع تاوجه به اظهارات صورت گرفته از سمت سازمان برنامه بودجه، بخش قابل توجهی از بودجه افزایش ظرفیت هادر بودجه آموزشی دانشگاه ها لحاظ شده و این افزایش بودجه با سرعت بیشتری نسبت به افزایش دانشجویان داشته است. نسبت دانشجوی به تخت های آموزشی، یکی دیگر از شاخص های «شورای گسترش آموزش پزشکی وزارت بهداشت» برای سنجش کیفیت تربیت دانشجوی پزشکی است. با توجه به این شاخص باید به آرای هر دانشجوی پذیرش شده ۵،۵ تخت وجود داشته باشد. بررسی این شاخص نشان می دهد، با تعداد ۷ هزار تخت و پذیرش ۴۰۰ دانشجو، این دانشگاه در بهترین حالت، ۲۵٪ ظرفیت خالی در سال ۱۴۰۲ (برای پذیرش دانشجوی پزشکی دارد. دیگر شاخص مهم برای بررسی زیرساخت های آموزش

